

Ewa Kaczmarz

Zarys wzorca gatunkowego trip raportu

Prace Językoznawcze 18/4, 65-81

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Ewa Kaczmarz
Wrocław
e-mail: ewa.kaczmarz@gmail.com

Zarys wzorca gatunkowego trip raportu

Trip report – an outline of the genre's model

The article discusses genre determinants of the trip report as a model of a genre.

Słowa kluczowe: genologia lingwistyczna, gatunek tekstu, trip report, środki odurzające
Key words: linguistic genology, genre model, trip report, psychoactive substances

1. Wstęp

Jednym z głównych zadań genologii lingwistycznej jest opis różnorodnych gatunków tekstów w zakresie ich genezy i charakterystyki. Bez wątplenia lukę stanowią tu gatunki internetowe, które rodzą się i ewoluują równie szybko, jak rozwijają się nowe technologie, dlatego wiele z nich wciąż pozostaje nieopisanych.

O gatunku tekstu, który stanowi przedmiot moich rozważań, napisano do tej pory bardzo niewiele. Nie jest to gatunek powszechnie znany głównie dlatego, że funkcjonuje w społeczności nie tylko kontrowersyjnej, ale także objętej swego rodzaju tabu. Mowa tu o internetowej grupie osób przyjmujących substancje psychoaktywne, która swoje eksperymenty ze środkami odurzającymi relacjonuje w tekstach zwanych trip raportami.

2. Koncepcja i składniki wzorca gatunkowego

W kolejnych częściach Artykułu postaram się scharakteryzować trip raport jako gatunek. W tym celu posłużę się koncepcją wzorca gatunkowego autorstwa Marii Wojtak. Wzorzec ten badaczka definiuje jako:

zbiór reguł dookreślających najważniejsze poziomy organizacji gatunkowego schematu, relacje między poziomami i sposoby funkcjonowania owych poziomów (Wojtak 2008: 354).

3. Czym jest trip raport?

Aby opisać poszczególne składniki gatunkowe trip raportu, należy go najpierw zdefiniować. Za trip raport (inne nazwy synonimiczne tego pojęcia to: trip report i TR¹) uznaję za Piotrem Garczewskim zamieszczony w sieci (najczęściej na specjalnych forach gromadzących psychonautów) „opis przeżyć wywołanych na skutek zażycia określonych substancji psychoaktywnych” (Garczewski 2015: 65). Nazwa gatunkowa „trip raport” pochodzi z języka angielskiego, w którym przy zachowaniu pierwotnej pisowni *trip report* funkcjonuje w dwóch znaczeniach – tożsamym z polskim oraz jako relacja, sprawozdanie z podróży. Charakterystykę wzorca gatunkowego trip raportu opieram na korpusie obejmującym 110 tekstów zarejestrowanych od grudnia 2015 do 20 sierpnia 2016 r., zamieszczonych w dwóch serwisach internetowych – Forum Haszysz.com² oraz Neurogroove³. Wybór wymienionych witryn internetowych był spowodowany stosunkowo długim czasem istnienia obu serwisów, dużą liczbą użytkowników oraz odwiedzających.

4. Aspekt pragmatyczny

Jednym ze składników wzorca gatunkowego jest opis jego cech pragmatycznych. To właśnie sytuacja komunikacyjna czyni TR tak interesującym z perspektywy genologicznej, warunkując wiele jego charakterystycznych cech, takich jak ukrywanie swoich danych przez nadawców bądź posługiwanie się slangiem.

4.1. Relacja nadawczo-odbiorcza

Zarówno nadawca, jak i odbiorca reprezentacji tekstowych analizowanego gatunku postrzegani są jako osoby powiązane z konkretnym forum internetowym. Nadawca TR jest formalnym (czyli zarejestrowanym na danej stronie) członkiem internetowej społeczności psychonautów, który przyjmował lub przyjmuje w momencie tworzenia komunikatu substancje psychoaktywne. Z treści zebranych TR wyłaniają się dwie sylwetki nadawców. Część z nich zażywa środki oddziałujące na ośrodkowy układ nerwowy okazjonalnie w celach rekreacyjnych, drudzy natomiast traktują *tripowanie*

---

¹ Dla oszczędności miejsca w dalszych częściach artykułu będę się posługiwała nazwą w wersji skróconej – TR.

² <forum.haszysz.com>, dostęp: 09.05.2016.

³ Szczegółową charakterystykę tego serwisu dostępnego pod adresem neurogroove.info przedstawia P. Garczewski (2015: 64, 65).

jako pewnego rodzaju hobby, regularnie sięgają po substancje psychoaktywne, aby przeżywać podróże w głąb własnej podświadomości. Niekiedy są oni świadomi swojego uzależnienia oraz problemów, jakie w ich życiu spowodowały narkotyki.

Odbiorca nie musi być zarejestrowanym użytkownikiem forum ani osobą mającą bezpośredni kontakt z psychodelikami. Niektórzy odbiorcy czytają TR z czystej ciekawości, gdy trafią na gromadzący je serwis przez przypadek (treści są dostępne także dla niezarejestrowanych odwiedzających witrynę).

Nadawca i odbiorca pozostają dla siebie anonimowi (tj. nie znają swojej tożsamości). Wszyscy zarejestrowani użytkownicy forów posługują się nickami, a także starają się nie podawać jakichkolwiek danych, które mogłyby umożliwić ich identyfikację.

4.2. Cele komunikacyjne TR

Do pragmatycznych cech gatunku należą również cele realizowane za pomocą jego reprezentacji. TR stanowią bez wątpienia bardzo ciekawy typ tekstu. Opublikowanie tego rodzaju komunikatu to przyznanie się do czynu, który nie tylko jest napiętnowany przez sporą część społeczeństwa, ale także może być nielegalny w świetle prawa. Jaki cel przyświeca komuś, kto podejmuje tak duże ryzyko związane z umieszczeniem TR na forum? Jak wynika z analizy zgromadzonych w korpusie tekstów, cele te mogą być następujące:

- a) ekspresyjny – podzielenie się przeżyciami z tripu;
- b) autoterapeutyczny – uporządkowanie przeżyć wewnętrznych oraz przyznanie się przed członkami społeczności do uzależnienia;
- c) poznawczy – opis działania konkretnej substancji, ostrzeżenie przed efektami ubocznymi, pułapkami, wskazanie środków, których lepiej ze sobą nie mieszać;
- d) socjalizacyjny – autoprezentacja na forum i zaistnienie na nim, a także nawiązanie kontaktów z innymi użytkownikami.

Bardzo istotne są cele ekspresyjne. Trip bywa niekiedy głębokim przeżyciem, bogatym w rozmaite wizje i odczucia, dlatego osoba, która zażyła substancje psychoaktywne, odczuwa potrzebę uzewnętrznienia odmiennych stanów świadomości i podzielenia się nimi z innymi. Samo opisywanie wewnętrznych stanów oraz towarzyszących im emocji może pomóc w uporządkowaniu ich i zastanowieniu się nad własnym stosunkiem do przyjmowanego psychodeliku.

Często TR jest komunikatem, w którym umieszcza się informacje dotyczące działania konkretnych substancji o właściwościach psychoaktywnych,

dlatego zbiór tych tekstów może stanowić swego rodzaju kompendium o środkach odurzających. Znajdziemy tu nie tylko opis oddziaływania konkretnych specyfików na ludzkie ciało, psychikę, ale także wskazówki, które środki można stosunkowo bezpiecznie łączyć i w jakich ilościach oraz w jaki sposób je przyjmować. Stąd bardzo precyzyjne informacje dotyczące dawkowania pojawiające się w ramie tekstowej, a także w treści właściwej TR. Cele poznawcze nie zawsze są w nim realizowane przez zalecenia i opisy. Często mają formę apeli (np. *Powtarzam jeszcze raz, nie bierzcie tego główna, bo strasznie uzależnia...* lub *Jak masz zły humor, traumy, albo obsesje, z którymi się nie pogodziłeś, nawet nie bierz się za muszkatolowiec*) bądź ostrzeżeń przed niebezpiecznymi mieszankami psychodelików, uzależnieniem, skutkami ubocznymi – wszelkiego rodzaju niebezpieczeństwami, jakie niesie zażywanie substancji psychoaktywnych.

Nie należy zapominać o socjalizacyjnych celach, dla których autorzy tworzą swoje teksty. Ciekawy TR, o interesująco skonstruowanej narracji, pozwala nadawcy dać się zauważyć w internetowej społeczności, zaistnieć w niej, może być także pretekstem do nawiązania bezpośredniej znajomości z innymi użytkownikami forum. TR podlegają wymiernej ocenie odbiorców, a co za tym idzie – wysoko oceniany tekst podnosi rangę autora w wirtualnej grupie, niekiedy umożliwia nawet dostęp do specjalnych benefitów (np. do specyfików oferowanych przez tzw. *vendorów* – działających za pośrednictwem forum sprzedawców zakazanych substancji).

TR to bez wątpienia komunikaty umożliwiające realizację różnych celów, jednak najistotniejsze są te ekspresyjne – związane z uzewnętrznianiem przeżyć i emocji autora, a także poznawcze dotyczące gromadzenia oraz przekazywania wiedzy na temat zakazanych substancji.

4.3. Kontekst życiowy

Kolejnym po celach pragmatycznych determinantem gatunkowym jest w koncepcji M. Wojtak kontekst życiowy. W pojęciu tym zawiera się zarówno geneza gatunku, jak i podgatunki, które mogą pojawiać się na dalszych etapach ewolucji danego typu tekstów.

4.3.1. Geneza

TR to gatunek niejednorodny, wywodzący się z różnych źródeł genologicznych. Pod względem strukturalno-formalnym jest to pewien specjalistyczny podtyp posta na forum, czego dowodem może być chociażby jego budowa – dostępność treści właściwej tekstu dla odbiorcy dopiero po kliknięciu na

tytuł oraz możliwość dodawania komentarzy przez użytkowników forum (szerzej piszę na ten temat w dalszej części artykułu).

Nazwa gatunkowa odsyła nas do dużo bardziej zakorzenionego w kulturze gatunku, jakim jest raport, który badacze zajmujący się genologią tekstów dziennikarskich charakteryzują następująco:

Raport to odmiana sprawozdania, w której dominuje chronologiczne przywoływanie faktów, zestawianie ich w celu wywołania lepszego kontrastu. [...] Raport bliski jest najprostszej formie reportażu. Dopuszczalna jest tu zdawkowa charakterystyka postaci, opisy ich zachowań, cytowanie imion i nazwisk, funkcji, dopuszczanie ich do głosu (cytowanie wypowiedzi). W raporcie pojawiają się śródtytuły, co ułatwia przyswajanie tekstu, ponieważ raport jest większych rozmiarów (Wolny-Zmorzyński, Kaliszewski, Furman, 2006: 46).

W TR bez trudu można dostrzec część z wymienionych wyżej cech raportu. Jak już wspomniałam, często zawierają one śródtytuły, które pełnią funkcję organizacyjną, a także poetycką. Ich autorzy chętnie przywołują fakty, starając się w ten sposób odtworzyć przebieg *tripu*, uporządkować go we własnych wspomnieniach. Nie brak tu opisów wrażeń i zachowań. Zdecydowanie subiektywny charakter tekstów sprawia, że dopuszczanie do głosu osób trzecich nie jest tu zjawiskiem powszechnym, jednak w materiale pojawiły się teksty zawierające mowę zależną. Z oczywistych względów w TR nie podaje się prawdziwych danych osobowych, ale pseudonimy (nicki).

Innym gatunkiem, z którego wyrasta TR, jest relacja definiowana jako:

gatunek dotyczący zdarzeń, które jeszcze się nie zakończyły. Relacja jest równoległa (równoczesna) z narastaniem poszczególnych faz zdarzenia. Charakteryzują ją z jednej strony katalogowe podawanie faktów (data, miejscowość, najważniejsze wydarzenia, z drugiej żywe i barwne opisywanie przebiegu wydarzeń) (tamże: 43, 44).

Dla relacji charakterystyczne są barwne opisy wydarzeń, często dokonywane na bieżąco. Niezwykle istotne jest też katalogowe ujęcie opisywanych przeżyć, które w TR przejawia się w precyzyjnych informacjach zawartych w ramie tekstowej, a także w podawaniu godziny właściwej konkretnym odczuciom (czy zdarzeniom) lub czasu po spożyciu substancji.

4.3.2. Warianty gatunkowe

Należy pamiętać, że gatunek tekstu jest tworem żywym, stale ewoluuje i adaptuje się do okoliczności i realizowanej przezeń funkcji. Nie każda reprezentacja tekstowa danego wzorca musi zawierać wszystkie jego cechy gatunkowe. Podtypy wzorca odznaczające się niepełnym zestawem cech prototypowych dla danego gatunku określane są mianem wariantów (Wojtak 2008: 355).

Analiza zebranych TR pozwoliła mi wyróżnić dwa warianty gatunkowe. Pierwszym z nich jest **wariant narracyjny**, zazwyczaj utrzymywany przez autora w konwencji opowiadania. Wariant ten charakteryzuje się refleksyjnością i jest pisany z dystansem (czasowym, a także emocjonalnym) w odniesieniu do opisywanego tripu, którego przebieg autor tekstu odtwarza ze wspomnień lub notatek naprędce sporządzonych bezpośrednio po przyjęciu środka odurzającego. Tę okoliczność tworzenia komunikatu dokumentują następujące fragmenty: *Pisząc kolejne notatki w Wordzie również towarzyszyło mi uczucie bliskości ludzi. [...] Doszłam do wniosku, że pisane przeze mnie zdania to osobliwy łączniki między przeszłością a teraźniejszością. Notatek było wiele, przytoczę te jakoś brzmiące.*

Dystans temporalny wyraża się w języku przez użycie czasu przeszłego, dystans emocjonalny zaś przez przemyślaną strukturę tekstu, pełne zdania, rozważnie dobierane określenia i silnie zaakcentowaną funkcję poetycką. TR narracyjne pełne są przemyśleń, podsumowań czynionych z perspektywy czasu, barwnych opisów, metafor i figur stylistycznych, dlatego chętnie czytają je także osoby niezainteresowane przyjmowaniem substancji psychoaktywnych.

Odmienny wariant TR stanowi ich podtyp nazwany przeze mnie **relacyjnym**, który silnie nawiązuje do gatunku relacji – tworzony jest na bieżąco, gdy autor znajduje się pod wpływem zażytych substancji psychoaktywnych (co może być niekiedy widoczne w nieco chaotycznej składni pisanego tekstu). Znaczącą rolę odgrywa w nim odtwarzanie faktów oraz chronologia. Budowa i organizacja TR relacyjnego nierzadko bywa oparta na chronologicznym przedstawianiu wydarzeń, kiedy to konkretnej godzinie lub czasowi, jaki upłynął od przyjęcia substancji, przypisuje się odpowiedni fragment tekstu (por. 5.3). W tym wariantcie często pojawiają się dokładne, wnikliwe opisy objawów fizjologicznych (*źrenice jak szpileczki, drgania rąk i nóg, zaczął nawalać mi żołądek – wciąż wydawał głośnie burknięcia, bolał.*) oraz zaburzeń percepcji (*las wygląda inaczej niż na początku, światło świeci innym kolorem, robaki wychodzące z szuflady i czarne smugi wyglądające jak cienie.*)

5. Aspekt strukturalny

Opisane powyżej warianty gatunkowe mają swoje źródło nie tylko w genezie gatunku, ale także z budowie tekstu, która stanowi kolejny po pragmatyce istotny aspekt charakterystyki gatunku. Analiza tekstów zebranych w korpusie wykazała, że TR jest bytem genologicznym o silnie zaznaczonej strukturze. Większość badanych reprezentacji tekstowych

zawierała powtarzający się zestaw elementów, które najczęściej były obligatoryjne, rzadziej fakultatywne. Źródeł takiego stanu rzeczy winniśmy upatrywać w wewnętrznej cenzurze społeczności forumowiczów tworzących TR. Dzięki możliwości oceniania i komentowania zamieszczonych tekstów użytkownicy forum mogą sugerować autorom wpisów, aby wzbogacili je o brakujące elementy.

5.1. Rama tekstowa

Przy opisie budowy tekstu warto odwołać się do pojęcia ramy tekstowej, pod którym badacze rozumieją elementy tekstu wydzielające go jako odrębną, spójną całość. Elementy te są nośnikami informacji metatekstowej (Mayenowa 1974: 271).

Obowiązkowy element ramy tekstowej TR stanowi tytuł. Przeprowadzone przeze mnie badania pozwoliły wyróżnić ich trzy typy:

- 1) kreatywne, w których akcent położony jest na funkcję poetycką;
- 2) zawierające nazwy zażytych przez nadawcę substancji;
- 3) mieszane – łączące cechy dwóch poprzednich kategorii tytułowych.

Celem tytułowania TR w sposób kreatywny jest przede wszystkim przyciągnięcie uwagi odbiorcy i zachęcenie go do tego, by zapoznał się z całym tekstem. Na forach odbiorca napotyka w pierwszej kolejności tytuł danego posta i dopiero kliknięcie weń pozwala adresatowi na przejście do strony z jego właściwą treścią. Oznacza to, że nierzadko to właśnie oryginalny tytuł decyduje o poczytności TR. Tytuły kreatywne mogą zawierać rozmaite środki stylistyczne, np. pytania retoryczne (*Czy można zrozumieć dragi? Narkotyki jako nauczyciel życia*⁴) bądź czerpać z wytworów kultury lub skrzydlatych słów (*Muzeum Świadomości*⁵; *Okrutny nielegal czyli „zgadnij kotku, co mam w środku”*). Inne ciekawe przykłady kreatywnych tytułów to *Mieszanka „od kolegi”*, *wszechobecna fonia i nieobecna wizja*; *Drobne niedopatrzenie – Czyli o tym jak wystrzeliłem się z działa*.

Druga kategoria tytułów pełni głównie funkcję informacyjną – przekazuje odbiorcy, jakie substancje spożył nadawca przed napisaniem TR. Do określenia przyjętych środków psychoaktywnych używa się najczęściej nazw potocznych lub slangowych, jak w przykładach: *Alko + Amfa + Ganja*; *Faza – dxm*⁶ + *trawa*.

---

⁴ Wszystkie przykłady i cytaty pochodzące z materiału badawczego przytaczam z zachowaniem oryginalnej pisowni i interpunkcji.

⁵ Nawiązanie do płyty zespołu Spongole grającego psychodeliczną muzykę elektroniczną.

⁶ Dekstrometorfan – związek chemiczny oddziałujący na OUN, stosowany jako lek przeciwkaszlowy, a w większych dawkach jako środek odurzający (Chlebda i in. 2009: 106).

Ciekawym sposobem tytułowania TR jest tworzenie tytułu realizującego dwie wymienione wcześniej funkcje – poetycką i informacyjną. Mieszane tytuły składają się z nazwy przyjętych substancji psychoaktywnych oraz twórczej próby ujęcia w kilku słowach tego, co działo się po ich zażyciu. Oto kilka przykładów: [25I-NBOMe⁷] *Być częścią fraktala oraz przemiana w filozoficzny Absolut*; [4-aco-dmt⁸] *nowe spojrzenie na codzienność*; MDMA⁹ – *miłość zawarta w kryształach*; *W krainie umysłu – LSA¹⁰*; *Halo Grzybki – Spotkanie ze Stwórcą, dancing na kwachu i fecie!*; *Łysiczki¹¹ – Las Wypas*. W niektórych tytułach mieszanych pobrzmiewa refleksja nad skutkami zażywania substancji psychoaktywnych, np. *Łajt bijacz¹² – Pierwszy Ciąg*; *Gałka muszkatołowa – Dar czy Przekleństwo?*; *Grzyby, czyli jak odebrały mi wszystko w jednym momencie*.

Istotnym elementem ramy tekstowej TR są tzw. detale, które w niektórych postach przybierają postać ramki umieszczonej obok treści właściwej. Detale współtworzone są przez informacje o:

- 1) substancji, której dotyczy tekst,
- 2) jej ilości,
- 3) rodzaju przeżycia,
- 4) set&settings obejmujących nastawienie nadawcy, miejsce, cel i okoliczności przyjmowania substancji,
- 5) wieku nadawcy,
- 6) przyjmowanych dotychczas przez niego substancjach psychoaktywnych (tzw. doświadczenie) (por. Garczewski 2015: 65).

Detale zawierają informacje precyzyjne, skrótowe, skondensowane tak, aby odbiorca mógł szybko się z nimi zapoznać i tym samym zaznajomić z sylwetką nadawcy oraz dawkowaniem bądź mieszaniem substancji.

Do ramy tekstowej należą również formuły początku i końca. Za fakultatywne formuły tego rodzaju możemy uznać w TR powitanie oraz pożegnanie. Powitania są zazwyczaj stosunkowo krótkie (np. *Witam, Ahoj, Siemanko*) lub *Do następnego, a ja ten, płynę sobie sam gdzieś dalej, jak zwykle zresztą*;

⁷ Substancja psychoaktywna o silnym działaniu będąca pochodną fenyloetyloaminy (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction 2014: 6–8).

⁸ Skrót od nazwy substancji psychoaktywnej – 4-Acetoksy-N,N-dimetylotryptaminy.

⁹ Substancja psychoaktywna powszechnie znana pod nazwą *ecstasy* – <<https://www.drugabuse.gov/publications/research-reports/mdma-ecstasy-abuse/what-mdma>>, dostęp: 16.05.2016: 11:35.

¹⁰ Ergina, substancja wywołująca omamy – Simonieko, Waszkiewicz, Szulc 2013: 500.

¹¹ Rodzaj grzybów halucynogennych – Dydak, Śliwińska-Mossoń, Milnerowicz 2015: 987, 988.

¹² Spolszczony zapis *white bitch* – slangowego określenia amfetaminy i kokainy.

Na wstępie chciałbym się przywitać), przy czym pełnią one funkcję wyraźnie fatyczną – służą nawiązaniu kontaktu z odbiorcami.

Znacznie bardziej rozbudowane od fakultatywnych formuł początku i końca okazały się te obligatoryjne dla badanych tekstów – wstęp, podsumowanie. Wstęp może zawierać motywację nadawcy do napisania TR: *czuję, że muszę się gdzieś podzielić energią, podróżą, wirowaniem poza światem; Chciałbym jednak opisać swoją drugą próbę z 25c; Nie piszę o nim tylko na podstawie spontanicznej decyzji, ale także pod wpływem dużego wrażenia.*

Często we wstępach mówi się o okolicznościach (umiejscowienie w czasie lub przestrzeni) zażywania bądź zdobywania substancji psychoaktywnej i ogólne informacje na jej temat: *tak mocno skondensowanych odczuć wręcz szaleństwa nie dostarczyła mi żadna inna substancja; w pracy naszła mnie ochota na białe; Wyprawa na dworzec w Oslo; Substancja którą wezmę tutaj na ruszt, jest kodeina i mój pierwszy raz z ową; To był późny październik 2012 roku.*

W podobnie refleksyjnym, a niekiedy także moralizatorskim tonie utrzymane jest podsumowanie TR. To miejsce na przemyślenia dotyczące skutków sięgania po psychodeliki i oceny przeżytego tripu: *Po wszystkich [...] negatywnych psychicznych efektów post-tripowych nie odczułem, pozytywnych też; Mój pierwszy raz był bardzo pouczający, trip był raczej ciężki, nie był zabawą [...] pamiętajcie że cały syf który w Was siedzi przyjdzie. Wszystko z rozsądkiem, Ale ogólnie nie polecam.*

W podsumowaniu nierzadko pojawiają się morały, apele i porady adresowane do osób, które zamierzają spróbować substancji opisanej w tekście lub środków odurzających w ogóle: *stanowczo nawołuję do zachowywania ostrożności przy łączeniu dysocjantów i psychodelików w miejscach publicznych!; Myślę, że lepiej jest zostać w sferze intymności czyli dom jest dobrym rozwiązaniem; nie róbcie na pusty żołądek, nie mieszajcie takich leków, (ani żadnych innych) z tymi narkotykami.* W podsumowaniach TR uderza również bogactwo i głębia refleksji nad światem oraz sensem egzystencji (*Każdy z nas na coś czeka, ja staram się żyć dniem; Staraj się samemu sobie wyjawić sekret piękna życia; Czuję, że tworząc filozoficzne konstrukty nareszcie byłem wolny; Jest po prostu Wszechświat lub świat*), a także powiązanie przyjmowanych psychodelików z filozofią życiową odbiorców. Z ostatnich zdań komunikatów wyłania się obraz nadawcy o dużej wiedzy na temat działania substancji psychoaktywnych oraz silnej samoświadomości psychonauty. Analizowane teksty zaskakują starannością językową oraz barwną stylistyką (zob. punkt 7). Jest to zasługa nie tylko samych nadawców poszczególnych komunikatów, ale także całej społeczności forumowiczów, którzy wymuszają na pozostałych użytkownikach wysoki poziom tekstów.

Wewnętrznej cenzurze sprzyjają dwie cechy kanału komunikacyjnego, jakim jest forum internetowe, a mianowicie możliwość komentowania i oceniania poszczególnych postów. Komentarze pod TR często zawierają sugestie dotyczące ich struktury i przystępności (np. *Dobry tr, przyjemnie się czytało...* lub *Dziwna i nieprzejrzysta forma, totalnie czerstwa i nudna treść. Dodatkowo kilkanaście abstrakcyjnych i górnolotnych zdań które miały chyba w mniemaniu autorki uwznioślić jej przeżycia, a odniosły dokładnie odwrotny skutek.*), a możliwość przyznania mu określonej liczby gwiazdek (minimalnie jednej, maksymalnie pięciu) pozwala wyróżnić teksty najciekawsze i najstaranniej napisane. Pole z komentarzami i oceną to jeszcze jeden element ramy tekstowej opisywanego gatunku.

5.2. Segmenty

Narracja w TR prowadzona jest chronologicznie i budowana wokół zażycia psychodelików. Pierwsza część treści właściwej dotyczy wydarzeń poprzedzających sam akt przyjęcia substancji (początku dnia, okoliczności jej zdobycia lub kupienia). Drugi segment opisuje moment i sposób wprowadzenia specyfiku do organizmu oraz związane z tym wrażenia. Następne fragmenty przedstawiają kolejne etapy doświadczenia psychodelicznego, składającego się z fazy początkowej, szczytu i tzw. *zejścia* (Garczewski 2015: 77).

5.3. Kryteria segmentacji w TR

Nadawcy TR dzielą tworzone przez siebie komunikaty, wykorzystując do tego celu:

- 1) akapity (czasami opatrzone śródtytułami),
- 2) rejestr godzinowy,
- 3) czas, jaki upłynął od przyjęcia danej substancji do chwili pisania danego fragmentu tekstu.

Podział tekstu na akapity bez tytułów nie wymaga komentarza. Ciekawsze przypadki stanowią komunikaty zawierające śródtytuły. W analizowanym materiale pojawiły się ich dwa rodzaje – metatekstowe (np. *Przedmowa, Historia, Rozwinięcie, Zakończenie*) oraz opisowe, w których przejawia się kreatywność nadawcy i gra z odbiorcą, tak jak w tytule *Stacja I – Pan Jezus zarzuca kwas* lub *Zapętlenie*.

Przy segmentacji bardzo ważny bywa czas. Niektóre teksty TR są oznaczane na podobieństwo dziennika pokładowego z podróży przez odmiennie stany świadomości. Każdy akapit rozpoczyna się od wskazania godziny, której przyporządkowuje się przypadające na nią czynności, odczucia,

wrażenia: *Godz 22:55 A słowo czynem się stało, jak powiedziałem tak zrobiłem, starannie (niestarannie) odmierzyłem na oko 100mg plus minus 10., 20 – Zaczyna robić się ciepło, Godzina 19:00 – Zarzucam.*

Niekiedy organizacja tekstu przebiega według czasu, który upłynął od momentu przyjęcia substancji psychoaktywnej. W takich TR chwila przyjęcia substancji oznaczana jest dużą literą *T*. Upływ czasu nie musi być odnotowywany regularnie, po prostu zapisywane są te momenty, w których nadawca przeżył lub poczuł coś wartego zapisania:

T+ 45min – Czuję już metaliczny posmak i odrętwienie prawie całej górnej wargi. Kolory się wyostrzyły i nasyciły, patrzę na wysokie jodły na tle nieba. Robię kilka zdjęć. Czuję się szczęśliwy. Zaczyna boleć mnie brzuch a w głowie coraz większy mindfuck.

T+5:30 – Jestem w domu. Wydaje mi się że moje życie jest słabe, jeżeli tylko na DXMie mam szansę poczuć się tak dobrze. Przecież inni mają tak zawsze? A nie, oni po to piją alkohol. Czy jeżeli pozostanę przy trzeźwości to coś stracę z życia? I inne rozkminy o épaniu.

TR, których segmentacja jest związana z chronologią, należą do relacyjnego wariantu gatunkowego, a ich cechą charakterystyczną stanowią m.in. elementy faktograficzne i opisy bieżących przeżyć. Teksty te nierzadko zawierają zapiski sporządzane w czasie rzeczywistym, czego językowym wykładnikiem bywa czas terażniejszy (szerzej piszę o tym we fragmencie dotyczącym kontekstu życiowego i wariantów gatunkowych).

6. Aspekt poznawczy

Dla wielu typów tekstów istotny determinant gatunkowy stanowi tematyka reprezentacji tekstowych. Jest ona szczególnie ważna w przypadku TR jako tekstów powstających wokół konkretnego tematu – zażywania substancji psychoaktywnych.

6.1. Tematyka, perspektywa i punkt widzenia nadawcy

Jednym z tematów pojawiających się w TR są okoliczności przyjęcia środków odurzających sygnalizowane już w ramie tekstowej (*set&settings*) i bardziej dokładnie ujmowane w treści właściwej.

Duże fragmenty tekstów poświęcone są także fizjologicznym skutkom zażycia substancji psychoaktywnych, tak jak w poniższych przykładach: *Czuję już metaliczny posmak i odrętwienie prawie całej górnej wargi; Nie zauważam jakichś znacznych efektów, czuje szczękościsk i dziwną atmosferę (straszne uczucie gorąca).* Mnogością tego rodzaju opisów odznacza się wariant relacyjny trip raportu.

Obok objawów fizjologicznych bardzo ważny temat TR stanowią psychiczne efekty oddziaływania narkotyków. Autorzy tekstów przykładają ogromną wagę do tego, aby jak najciekawiej i jednocześnie bardzo skrupulatnie przelać na papier to, co niekiedy trudne do ubrania w słowa. Spójrzmy na następujący fragment materiału:

Wszystkie drzewa były zielone (pełne liści), a wszędzie zaczęły latać piękne kolorowe motyle. [...] Nagle płytki chodnikowe zaczęły się ruszać i przemieszczać dla tego zacząłem je ganiać. Później płytki zaczęły ganiać mnie. Śmiechu miałem przy tym co nie miara...

W przytoczonym powyżej cytacie nadawca stara się oddać zarówno fizyczne efekty zażycia (atak śmiechu), jak i zaburzenia percepcji oraz halucynacje (ruszające się płytki chodnika, kolorowe motyle).

Opisywane przez nadawców TR doświadczenia są postrzegane subiektywnie jako mistyczne. Teksty ukazują przede wszystkim perspektywę nadawcy, co czyni go niekiedy wyznaniem bardzo osobistym. Wystarczy spojrzeć na wybrane fragmenty TR: *Znowu odlatuję, znowu uciekam od rzeczywistości w iluzję szczęścia; Zmuszają do pokonania własnego ego, by połączyć się z, jak komu pasuje jakie stwierdzenie – Wyższą Świadomością, Bogiem, Kosmiczną Duszą, Duchem Natury, falami Higgs Boson etc., skoro nie było by mnie, nie było by całego wszechświata który powiedzmy znam, uświadomiłem sobie, giną nie cząstki (istoty żywe), a kolejne całe wszechświaty.*

Komunikaty te są bogate w przemyślenia oraz odczucia autorów dotyczące nie tylko zażywania narkotyków, ale także sensu egzystencji. W tekstach przeważają czasowniki w pierwszej osobie liczby pojedynczej, zaimki wskazujące na osobę autora, a także leksemy odsyłające do sfery duchowej i emocjonalnej (*szczęście, ego, cząstki, wszechświaty, Wyższa Świadomość* itp.).

6.2. Hierarchia wartości nadawcy

W tekście zawarte są informacje o tym, co z jakiegoś powodu jest ważne dla nadawcy. TR jako teksty o osobistym wydźwięku i dużym stopniu subiektywności pozwalają nam wiele powiedzieć o hierarchii wartości obowiązującej wśród internetowych społeczności psychonautów.

Jeśli chodzi o przyjmowanie psychodelików, to pożądane są zmiany percepcji. Wszelkiego rodzaju zaburzenia postrzegania, zakrzywienia rzeczywistości psychonauca pojmują jako ciekawe przeżycie, swego rodzaju percepcyjne efekty specjalne. Same tylko wizualne zakłócenia mogą być bardzo różne, począwszy od zaburzeń ostrości widzianego obrazu, przez falowanie pola widzenia, aż po zmieniające się kolory. Szczególnie pozytywnie

wartościowane są zaburzenia wzroku przybierające postać fraktali – figur geometrycznych odznaczających się własnością samopodobieństwa, czego przykładem mogą być następujące fragmenty: *nie doszedłem niestety do latających fraktali, ale ogólne pobudzenie wyobraźni i wyostrenie zmysłów było na bardzo przyzwoitym poziomie; fraktale, cudenka pulsujące, jeden olbrzymi fraktal który zwyczajowo nazywamy niebem.*

Stan po zażyciu substancji psychodelicznych może być głębokim i bardzo silnym przeżyciem. Wiele osób zażywających narkotyki dąży do tego rodzaju doświadczeń. Odmienny stan świadomości często owocuje filozoficznymi refleksjami, świeżym spojrzeniem na kwestie egzystencjalne. Mistycyzm i skłonność do traktowania seansu narkotykowego jako przeżycia wyjątkowego, metafizycznego, doskonale widać w języku badanych tekstów, oto przykłady: *podróż życia, stajesz się swoistą energią, przenikane przez czystą energię, zjednoczeni ze sobą w kosmicznym partnerstwie, utraciłem ego, moje Ego lub świadomość podzieliła się, jestem w czystcu, łono pramatki, która wkrótce na nowo urodzi wszechświat.*

P. Garczewski zwraca uwagę na fakt, że psychiczne efekty przyjęcia substancji psychoaktywnej mogą niekiedy być związane z silną koncentracją na własnym „ja” – zagłębianiu się w nie (Garczewski 2015: 70), stąd często pojawiające się w materiale pierwszoosobowe formy czasownika. Tego rodzaju odczucia i poznawanie siebie są bardzo istotne dla psychonautów. Trip jest przez nich wartościowany zawsze pozytywnie, mogą się wówczas dowiedzieć czegoś o sobie oraz przeanalizować własne stany emocjonalne.

Oczywiście nie każde doświadczenie psychodeliczne musi się wiązać z głęboką metafizyką, kontaktem z siłą wyższą czy poszukiwaniem odpowiedzi na fundamentalne pytania filozoficzne. Użytkownicy forów, na których pojawiły się analizowane TR, są zadowoleni, jeśli przyjęcie substancji skutkuje relaksacją i rozluźnieniem. Osiągany w ten sposób stan błogości może się stać czynnikiem antystresowym bądź ucieczką od problemów. Pozytywny stosunek do takiego odprężającego tripu widoczny jest w następujących przykładach: *Wszystko stało się przyjemniejsze, nie ważne za co bym się nie zabrał; miłe odprężenie połączone z ożywieniem, niesamowite ciepło i odprężenie, relaks psychiczny i fizyczny, polecam każdemu kto chce odпочać.*

Nie zapominajmy jednak, że odczucia wywoływane przez psychodeliki nie zawsze są przyjemne. Czasem może pojawić się strach lub trudny do opanowania niepokój, a w skrajnych przypadkach nawet stany paranoidalne z wrażeniem umierania i przerażającymi wizjami przedstawiającymi: *niezlicznone ilości pajaków, ogromnych pajaków wielkości ręki, kumpla z trzema oczami, postacie. Smutne, blade, w białych ubraniach czy też ruchomą statuetkę jesus.* Takie doświadczenie jest wysoce niepożądane

i określane mianem *bad tripu*. Negatywnie wartościowane są również wszelkiego rodzaju objawy fizjologiczne zażycia substancji psychoaktywnych (*Trip był ciężki, ale nie koszmarny. Gdyby nie problemy z błędnikiem i wymioty – nawet przyjemny; mdłości nie były wcale nasilone, było perfekcyjnie; telepie mnie niemiłosiernie, pocę się jak świnia*). Niebezpieczne są także zmiany w ciele człowieka następujące po przyjęciu narkotyków dostrzegalne gołym okiem, np. przekrwienie białek, poszerzenie źrenic, ponieważ mogą one zostać dostrzeżone przez otoczenie i zdradzić, że nadawca przyjmował narkotyki.

7. Aspekt stylistyczny

Ostatnimi determinantami gatunku są stosowane w jego reprezentacjach tekstowych elementy stylu językowego. Zaobserwowane w badaniach cechy stylistyczne TR dzielię za M. Wojtak na trzy grupy – uwarunkowane przez strukturę, uwarunkowane przez pragmatykę i związane z genezą użytych środków (Wojtak: 354).

W stylistyce opisywanego przeze mnie gatunku zarysowują się dwie przeciwstawne tendencje. Z jednej strony autorzy tekstów nie unikają używania wulgaryzmów i kolokwializmów, z drugiej TR pełne są duchowej metaforyki oraz starannych, plastycznych opisów sformułowanych bogatym w zabawę słowem językiem, w którym pojawiają się wyrazy z wysokiego rejestru (*medykament, konwersować, wazokonstrykcja, ówczesznie*).

7.1. Wyznaczniki stylistyczne uwarunkowane strukturalnie

Budowa TR ma wpływ na jego aspekt stylistyczny. Elementy umożliwiające komentowanie i ocenianie treści właściwej TR sprawiają, że nadawcy komunikatów dbają o interpunkcję, pisownię, poprawną składnię. Autorzy, którzy starają się tworzyć teksty w sposób uporządkowany, a także zgodnie z powszechnie uznanymi normami językowymi, mogą liczyć na to, że ich TR zostaną wysoko ocenione przez innych zarejestrowanych użytkowników forum, co pozwoli im wyróżnić się w internetowej społeczności.

System not oraz komentarzy może też skłaniać autorów do gier językowych i zabawy stylistyką (np. przez wspomniane już mieszanie rejestrów). Post z ciekawie poprowadzoną narracją ubraną w oryginalną, intrygującą formę językową staje się bardziej atrakcyjny.

Dla TR nie istnieją ograniczenia długości (pojawiają się niekiedy teksty jednozdaniowe), jednak dominują komunikaty dłuższe, trudno bowiem w kilku słowach ująć stan po zażyciu narkotyków.

7.2. Wyznaczniki stylistyczne uwarunkowane pragmatycznie

Dla stylistyki danego typu tekstów nie bez znaczenia są czynniki pragmatyczne. Jak pisałam wcześniej, autorzy TR są zarejestrowanymi użytkownikami specjalistycznych forów, a więc członkami internetowych społeczności psychonautów. Przynależność ta sprawia, że chętnie używają pojęć właściwych slangowi, takich jak: *tolerka*, *zdekszony*, *retard*, *samara*, *body load*, *kanna*, *szczur*¹³.

Korzystanie z kanału komunikacyjnego, jakim jest forum internetowe, sprawia, że uczestnicy komunikacji pozwalają sobie na pewną swobodę właściwą porozumiewaniu się za pomocą internetu (Grzenia 2008: 94, 95). W efekcie nadawcy komunikatów nie mają oporów przed stosowaniem kolokwializmów (*ogarnie*, *zioma*, *wpadnie*, *faceta*) i wulgaryzmów – najczęściej w funkcji wzmacniającej wypowiedź (*zajebicie*, *przejebane*, *w chuj*).

7.3. Wyznaczniki stylistyczne związane z genezą użytych środków

Do cech stylistycznych trip raportu, które nie wynikają jednoznacznie z jego struktury ani sytuacji komunikacyjnej, zaliczyć można także leksykalne odniesienia do tematyki duchowej i mistycyzmu. Nierzadko pojawiają się w badanych tekstach leksemy związane z kwestiami filozoficzno-egzystencjalnymi (*istnieć*, *być*, *cząsteczki*, *energia*, *sfera*, *świat*). Autorzy TR umieszczają w nich rozważania filozoficzne z różnych przyczyn. Po pierwsze, chcą się nimi podzielić z pozostałymi członkami społeczności; po drugie, wierząc, że wzbogacony w ten sposób tekst będzie znacznie bardziej interesujący i wartościowy. Nie powinniśmy zapominać, że połączenie świata narkotyków ze sztuką ma bardzo długą tradycję. Substancje psychoaktywne nierzadko były pożywką dla literatury. Być może nadawcy TR czują się po trosze spadkobiercami tej tradycji, stąd ich skłonność do sięgania po górnolotne określenia i gloryfikacja stanów po przyjęciu psychodelików.

Na uwagę zasługuje również powracająca w TR metaforyka religijna (opierająca się na rytuałach właściwych chrześcijaństwu). Analizując ich język, można napotkać zgrabne porównania, np. *Rozdawałem wszystkim*

---

¹³ *tolerka* – tolerancja na działanie substancji, *zdekszony* – będący pod wpływem deks-trometorfanu, *retard* – opóźnione działanie specyfiku, *samara* – woreczek strunowy wykorzystywany do przechowywania porcji narkotyku, *body load* – grupa dolegliwości psychomotorycznych związanych z uczuciem ciężkości ciała i problemami z poruszaniem się (Garczewski 2015: 77), *kanna* – skrót od Cannabis (nazwa rodzajowa konopi), *szczur* – porcja sypkiego narkotyku przygotowana do przyjęcia przez nos.

kartony, jak ksiądz rozdaje hostie. Niekiedy tworzone są nawet całe systemy metafor oparte na zestawieniu przyjmowania substancji psychodelicznych z rytuałem religijnym. W jednym z tekstów jedzenie grzybów zostało przyrównane do rachunku sumienia, zaś następujący po nim *bad trip* do pokuty.

8. Podsumowanie

W artykule starałam się przedstawić wzorzec gatunkowy TR na tyle dokładnie, na ile pozwoliły na to ograniczenia objętości tekstu, dlatego w tytule świadomie użyłam słowa „zarys”. Opisałam jego budowę (elementy i ich funkcję) oraz reguły rządzące segmentacją. Pokazałam bardzo interesujący aspekt pragmatyczny, na który składa się m.in. świadomość gatunkowa uczestników komunikacji, różnorodne cele realizowane w ramach trip raportu oraz kontekst życiowy gatunku. Opisałam również intrygującą tematykę analizowanych tekstów, a także wyłaniające się z ich treści sylwetki osób sięgających po substancje psychodeliczne. Staralam się określić najistotniejsze zjawiska w stylistyce badanego gatunku wraz z ich uwarunkowaniami.

Wiele zagadnień dotyczących tego arcyciekawego bytu genologicznego zasługuje na to, aby stać się przedmiotem szczegółowej analizy (nie tylko dla lingwistyki tekstu, ale językoznawstwa w ogóle). Nie do przecenienia jest wyraźnie zaznaczona, wieloelementowa struktura TR, obecna w ich treści zabawa słowem oraz tendencje stylistyczne.

Literatura

- Chlebda E., Szumny D., Magdalan J., Szelaż A. (2009): *Dekstrometorfan – charakterystyka leku*. „Farmacja Polska”. T. 65, nr 2, s. 100–108.
- Dydał K., Śliwińska-Mossoń M., Milnerowicz H. (2015): *Psylocybina – ogólnodostępny psychodysleptyk*. „Postępy Higieny i Medycyny Doświadczalnej” nr 69, s. 986–995.
- European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (2014): Report on the risk assessment of 2-(4-iodo-2,5-dimethoxyphenyl)-N-(2-methoxybenzyl)ethanamine (25I-NBOMe) in the framework of the Council Decision on new psychoactive substances, Risk Assessments, http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/772/TDAK14001ENN_480887.pdf.
- Garczewski P. (2015): *Fenomenologiczna jedność doświadczenia psychodelicznego – analiza treści trip raportów*. „Studia Humanistyczne AGH”. T. 14/1, s. 63–77.
- Grzenia J. (2008): *Komunikacja językowa w internecie*. Warszawa.
- Mayenowa M.R. (1974): *Poetyka teoretyczna. Zagadnienia języka*. Wrocław.
- Simonienko K., Waszkiewicz N., Szulc A. (2013): *Roślinne środki odurzające – aktualnie obowiązująca lista w Polsce*. „Psychiatria Polska”. T. 47, nr 3, s. 499–510.
- Wojtak M. (2008): *Wzorce gatunkowe wypowiedzi a realizacje tekstowe*. [W:] *Polska genologia lingwistyczna*. Red. D. Ostaszewska, R. Cudak. Warszawa, s. 353–361.
- Wolny-Zmorzyński K., Kaliszewski A., Furman W. (2006): *Gatunki dziennikarskie. Teoria, praktyka, język*. Warszawa.

Źródła internetowe

MDMA Ecstasy Abuse: <https://www.drugabuse.gov/publications/research-reports/mdma-ecstasy-abuse/what-mdma>.

Summary

The purpose of the analysis is to describe the genre model of the trip report – a type of the text in which a person describes their experiences after taking a psychoactive substance. Such accounts can be found on special Internet forums for psychonauts. In the article, a selection of texts from two such forums – Neurogroove.org and Haszysz.com were taken under analysis in order to determine the most important features of the genre. The author employed Maria Wojtak's conception, in which four aspects – structural, pragmatic, cognitive and stylistic ones – are considered.